

Komplettering till ”Rapport om utredning för nästa vård- och omsorgsboende”, dnr 21KS130

Behov av utökade platser på vård och omsorgsboende

Socialnämnden har gett förvaltningen i uppdrag att ta fram ett kompletterande underlag inför beslut om nytt vård- och omsorgsboende. Underlaget ska presentera en uppdaterad behovsbild, utifrån ett statistiskt nuläge, samt belysa olika förslag på geografisk placering av boendet utifrån ett verksamhetsperspektiv.

Utifrån uppdraget har förvaltningen tagit fram tre olika förslag

- Förslag 1 Åsbro: Omfattar särskilt boende samt korttidsplatser
- Förslag 2 Åsbro: Omfattar särskilt boende, korttidsplatser samt lokaler för hemtjänst och hemsjukvård
- Förslag 3 Askersund centralort: Omfattar särskilt boende samt korttidsplatser

Dagverksamheten behöver utredas vidare och ingår av det skälet inte i något av förslagen, dock kommer ev. framtida behov att inkluderas eller exkluderas i samtliga förslag.

Statistik

Tabellen nedan beskriver hur stor andel av den totala befolkningen i Askersunds kommun som bor i särskilt boende, uppdelat per åldersgrupp. Samma procentuella fördelning har använts vid beräkningen av det framtida behovet, se tabell 3.

Den blå delen beskriver i första kolumnen antal boende i SÄBO i december 2022, kolumn två talar om hur stor andel av den totala befolkningen i den aktuella åldersgruppen som bor på SÄBO.

Den gröna delen beskriver fördelningen mellan män och kvinnor som bor på SÄBO i respektive åldersgrupp, uppgifter i antal och i procent.

Den grå delen beskriver befolkningen uppdelad i kön och ålder samt total.

Åldersgrupp	2022		Boende SÄBO				Befolkning/åldersgrupp		
	Antal boende	Andel i procent	Varav kvinnor	Andel i procent	Varav män	Andel i procent	Antal totalt	Varav kvinnor	Varav män
65 – 69 år	1	0,3	0	0	1	100	793	412	381
70 – 74 år	10	2	2	20	8	80	845	387	458
75 – 79 år	19	2,3	11	58	8	42	828	420	408
80 – 84 år	30	5,6	20	67	10	33	533	273	260
85 – 89 år	24	9,6	16	67	8	33	250	148	102
90 – 94 år	26	24,5	16	62	10	38	106	62	44
95 – 99 år	5	21,7	3	60	2	40	23	17	6
100 < år	1	50	1	100	0	0	2	2	0
Summa	116		69		47		3 381	1 721	1 659

Tabell 1.

Hemtjänst

Det finns ett antal brukare i hemtjänsten som har behov av besök av hemtjänsten ett flertal gånger per dag, några av dessa skulle med fördel kunna bo i ett särskilt boende. Behovet av SÄBO-platser föreslås därför utökas med fem i tabellen ovan.

Antal besök per dag mellan 07.00 - 22.00	5	6	7	8	9	10	11	12
Antal brukare	19	14	7	5	4	3	3	1

Tabell 2.

Behov av platser i särskilt boende

Idag finns 96 platser samt 2 parlägenheter på Smedsgården och 16 platser på Borgmästargården vilket ger totalt 112 platser samt möjlighet till 2 – 4 ytterligare platser genom verkställighet i parlägenheterna. Dock kräver en verkställighet i parlägenhet att individens behov kan tillgodoses utanför en vårdavdelning vilket i praktiken har visat sig vara svårt.

Utöver antalet platser på särskilt boende finns för närvarande 18 platser på korttidsboende syrenen och av det är 8 av platserna att betrakta som SÄBO platser utifrån att de är belagda med individer i avvaktan på en ledig plats på ett särskilt boende.

Socialnämnden beslutade 2019 att antalet korttidsplatser skulle minska till tio, vilket inte har varit möjligt att genomföra.

Utifrån befolkningsstatistik från Statistiska Centralbyrån, SCB, har beräkningar gjorts som visar hur många särskilda boendeplatser för äldre som kommer att behövas de närmsta åren. Uträkningen grundar sig i hur många procent av den aktuella åldersgruppen som i december 2022 bodde i särskilt boende, SÄBO, se tabell 1 ovan.

Behov av SÄBO-platser per år

Ålder	2023	2025	2030	2035	2040	2045	2050
65 - 69	2	2	3	2	2	2	2
70 - 74	17	16	15	17	16	15	14
75 - 79	19	18	16	15	18	17	16
80 - 84	30	35	36	33	31	37	35
85 - 89	24	26	42	44	41	39	47
90 - 94	26	26	32	52	56	53	52
95 - 99	5	6	6	8	13	14	14
100 <	2	1	2	2	3	5	5
Summa:	124	130	152	173	180	182	185
Hemtjänst	5	5	5	5	5	5	5
Totalt	129	135	157	178	185	187	190

Tabell 3.

Förutsatt att proportionaliteten avseende boende i särskilt boende i förhållande till befolkningsmängd blir den samma som idag samt att befolkningsprognosen stämmer, så kommer behovet av boendeplatser år 2030 att vara 157 platser i särskilt boende, år 2035 178 i särskilt boende och femton år senare, år 2050, är behovet 190 platser.

Detta innebär en behovsökning fram till 2030 med 45 platser, till år 2035 totalt 66 platser och till år 2050 med ytterligare 12 platser. Till dessa ska också räknas behovet av korttidsplatser där en vidare utredning krävs för att kunna fastställa behovet av antal platser på sikt men en arbetshypotes är 10 platser.

Samlad behovsbild

Av de särskilda boenden för äldre som kommunen har idag är Smedsgården nybyggt men Borgmästargården och korttidsboendet Syrenen behöver ersättas. För att kunna tillgodose det totala behovet av boendeplatser och korttidsplatser i en nybyggnation behövs till år 2030 ett boende som rymmer 71 platser, till år 2035 är behovet ytterligare 20 platser och till år 2050 är behovet ytterligare 12 platser.

Totalt behov till 2050 är 103 platser där 78 platser av det totala behovet är en utökning av antalet platser på särskilt boende.

Kompetensförsörjning

Under de senaste åren har det varit en utmaning att behålla och rekrytera kvalificerad arbetskraft till välfärdssektorn, bristen på undersköterskor och sjuksköterskor är ett nationellt problem. Åtgärder i form av till exempel äldreomsorgslyftet har vidtagits men intresset har varit relativt lågt från medarbetarna att utbilda sig. Vi befinner oss även i en demografisk utveckling där den demografiska utvecklingen kommer att utmana kompetensförsörjningsfrågan ytterligare.

Att bemanna ytterligare ett boende blir en mycket stor utmaning, både utifrån den nuvarande bristen på kompetent personal samt den demografiska utvecklingen, men även utifrån att det ställs alltmer nationella krav på kommunerna vad gäller service, tillgänglighet, hälso- och sjukvård och ambitionshöjningar. Fler och fler ansvarsområden ska täckas utan att verksamheterna kompenseras med mer resurser. Bedömning görs att aktuell utökning av boendeplatser i nivå med behovsbild för 2050 kräver en utökning på ca 100 medarbetare fördelat på flertalet olika yrkeskategorier.

För att kunna locka nya medarbetare till kommunen är det viktigt att det i nära anslutning till det nya boendet finns goda och rimliga möjligheter till arbetspendling via kollektivtrafik och/eller bil.

Arbetspendling kollektivtrafik

Askersund centralort

Från Örebro, Kumla och Hallsberg finns det gott om turer som trafikerar sträckan till Askersund under vardagar mellan klockan 05.30 – 22.00, turtätheten är lägre på helgerna vilket kan innebära vissa svårigheter att pendla med kollektivtrafik. Uppskattat restid enkel resa från Örebro och Kumla är 1h och från Hallsberg 40 min.

Från Motala och Karlsborg saknas kollektivtrafik till Askersunds kommun.

Från Laxå och Vretstorp går det att åka tåg till Hallsberg och där byta till buss för vidaretransport till Åsbro och Askersund. Den resvägen blir både tidskrävande och omständlig.

Åsbro

Samma förutsättningar som för Askersunds tätort dock med kortare restid. Uppskattat restid enkel resa från Örebro och Kumla är 30 min och från Hallsberg 10 min.

Arbetspendling biltrafik

Arbetspendling från Motala och Karlsborg är mest gynnsamt till Askersunds tätort medan det från Laxå och Vretstorp är mer gynnsamt med arbetspendling till Åsbro.

Arbetspendling från Örebro, Kumla och Hallsberg är lika gynnsamt till både Åsbro och Askersunds centralort utifrån vägkvalité och säkerhet, dock är det klart kortare restid till Åsbro. Konkret är differensen 35 km per arbetspass vilket på ett arbetsår blir 220 timmar i färdtid samt 700 mil extra på 220 arbetsdagar.

Förslag 1 Åsbro - särskilt boende och korttidsvård

Ett särskilt boende med enkelrum för boende där korttidsplatser ingår i aktuellt antal platser.

Mottagningskök, kök på avdelning, matsal, lokaler för samvaro, hygienutrymmen samt personal- och omklädningsutrymmen för medarbetare ska finnas i byggnaden. Uppskattat antal medarbetare inkl. nattbemanning vid ca 100 boendeplatser är 135 – 140 st. Utrymmen för ett antal kontor, till enhetschefer och sjuksköterska, läkemedelsrum samt större och mindre möteslokaler behöver planeras in.

Förvaringsutrymmen för lagerhållning av förbrukningsmaterial samt krisförråd.

Fördelar:

- Förbättrade möjligheter till utökad kompetensförsörjning genom kollektivtrafikens förbindelser och förutsättningar.
- Förbättrade möjligheter till utökad kompetensförsörjning genom bilpendling från Örebro, Kumla och Hallsbergs kommun.
- Förbättrade möjligheter att bibehålla de medarbetare som i dagsläget har närmare från hemmet till Åsbro än till Askersunds Centralort

Nackdelar

- Risk för att tappa nuvarande personal på Borgmästaregården och syrenen utifrån förändrade pendlingsmöjligheter och förutsättningar
- Minskad tillgång och samnyttjande av hemtjänstbilar.
- Minskad möjlighet till rekrytering av personal från Motala, Karlsborg och Laxå på grund av avstånd och pendlingsförutsättningar med kollektivtrafik.
- Ökat avstånd till kringservice som t.ex. matleverans från sjöängen, städ och tvätt.
- Minskade förutsättningar till samplanering mellan smedgården och det nya särskilda boendet.

Förslag 2 Åsbro - särskilt boende, korttidsplatser samt lokaler för hemtjänst och hemsjukvård

Som ovan men ytterligare en verksamhet behöver rymmas i byggnaden då hemtjänst och hemsjukvård decentraliseras. I den delen bör finnas kontor för enhetschef, distriktssjuksköterska, sammanträdesrum för både större och mindre möten, personal- och omklädningsutrymmen. Utöver det finns behov av goda parkeringsmöjligheter avseende verksamhetens bilar.

Fördelar:

- Förbättrade möjligheter till utökad kompetensförsörjning genom kollektivtrafikens förbindelser och förutsättningar från Örebro, Kumla och Hallsberg.
- Förbättrade möjligheter till utökad kompetensförsörjning genom bilpendling från Örebro, Kumla och Hallsbergs kommun.
- Ökade möjligheter att bibehålla de medarbetare som i dagsläget har närmare till Åsbro än till Askersunds Centralort.
- Ökade förutsättningar för ett mer resurseffektivt utförande inom hemtjänstens uppdrag – (jmf förslag 1 och 3) - **frågan är i behov av fortsatt utredning**
- Ökade förutsättningar för synergieffekter avseende bemanning, kvalitet och teamarbete (jmf förslag 1) – **frågan är i behov av fortsatt utredning**
- Minskade framtidabehov av lokalyta avseende verksamhet som i dagsläget bedrivs alt. utgår från västergården.

Nackdelar:

- Ökad risk att nuvarande medarbetare på Borgmästaregården, syrenen, hemtjänsten samt hälso- och sjukvårdsenheten avslutar sin anställning utifrån förändrade pendlingsmöjligheter och förutsättningar.
- Minskad möjlighet till utökad kompetensförsörjning från Motala, Karlsborg och Laxå på grund av avståndet och pendlingsförutsättningar med kollektivtrafik.
- Ökat avstånd till kringsservice som t.ex. matleverans från sjöängen, städ och tvätt.
- Minskade förutsättningar till samplanering mellan smedgården och det nya särskilda boendet.

Förslag 3 Askersunds centralort

Ett särskilt boende med enkelrum för boende där korttidsplatser ingår i aktuellt antal platser.

Kök, matsal, lokaler för samvaro, hygienutrymmen samt personal- och omklädningsutrymmen för medarbetare ska finnas i byggnaden. Uppskattat antal medarbetare inkl. nattbemanning vid ca 100 boendeplatser är 135 – 140 st. Utrymmen för ett antal kontor, till enhetschefer och sjuksköterska, läkemedelsrum samt större och mindre möteslokaler behöver planeras in.

Förvaringsutrymmen för lagerhållning av förbrukningsmaterial samt krisförråd.

Fördelar:

- Ökad möjlighet att jobba samstämmt inom kommunens samtliga särskilda boenden.
- Ökad möjlighet till samverkan mellan särskilt boende på smedgården och dagverksamheten
- Ökad möjlighet till synergieffekter avseende bemanning, kvalité och teamarbete inom verksamhetsområdet vård och omsorg samt hälso – och sjukvård.
- Närhet till kringsservice som t.ex. matleverans från sjöängen, städ, tvätt och apotek.

Nackdelar:

- Minskad möjlighet till utökad kompetensförsörjning från Örebro, Kumla och Hallsberg

Övriga förvaltningar som berörs

Tekniska förvaltningen berörs av det utökade platsantalet genom att fler matportioner kommer att behöva serveras till de nya platserna. Även mattransporterna påverkas, både utrymmesmässigt och tidsmässigt. Kommer boendet att byggas i Åsbro blir den tidsmässiga påverkan relativt stor. Lokalvården påverkas i och med att antalet platser och gemensamhetsutrymmen ökar. Tvätteriet kommer också att påverkas genom att det blir tvätt till både fler boende och fler personal.

Analys

Det finns två alternativa geografiska platser som är möjliga att bygga det nya boendet på. Fördelen med att bygga i Askersunds centralort är att kringsservicen redan finns på plats, som till exempel matleveranser från Sjöängen, tvätt och städ. Ur ett brukarperspektiv antas, utifrån tidigare enkätundersökning, att Askersunds centralort är mer attraktivt då flertalet av de som kommer att ha behov av särskilt boende är bosatta i centralorten.

Tidigare har ett äldreboende funnits i Åsbro, Lärkbacken, som lades ner i samband med att Smedgården blev klart för inflyttning. Lärkbacken var ett boende med 16 stora och fina rum med bra standard. Anledningen till nedläggelsen uppges framför allt ha varit svårigheten att rekrytera boende till lägenheterna vilket är ett perspektiv att beakta inför kommande beslut. Förvaltningens analys är dock att kompetensförsörjningsfrågan, utifrån behovet att rekrytera medarbetare till det nya boendet, är en större utmaning än rekrytering av boende till ett nytt särskilt boende i Åsbro.

Utifrån att kommunen är relativt glest befolkad, med stor geografisk spridning mellan de invånare som i dagsläget har behov av insatser från förvaltningen i ordinärt boende, ser förvaltningen ett behov av att utreda den organisatoriska modellen för hemtjänst och hälso- och sjukvård vidare.

Korttidsvården ingår i underlaget med ett platsantal som ligger på nuvarande budgetnivå, 10 platser, dock är förvaltningens bedömning att förändrade arbetssätt kommer att minska behovet på sikt, vilket är ett område som behöver utredas vidare och kan komma att påverka behovet av antalet platser.

Behovet baseras även befintliga arbetssätt och riktlinjer för boendeformen särskilt boende och utifrån det arbete som pågår med omställning mot en god och nära vård kan den omställningen leda till ett något minskat behov av platser inom boendeformen särskilt boende.